

Љубиша Мишић

ЧИСТАЧИЦА

Сви мисле да смо лака роба. Тако нас гледају или нас уопште не гледају, што им је боље. Све ти је то погрешна психологија, ако сам чистачица, — нијесам курва. Вичу за нама, добацују на растојању, а кад смо међу њима, ћуте, бирају оно мало речи ко према најфинијима, шале се, смеју се, причају без везе, знају да ми то волимо, знају да волимо дуг рачун. Ја обављам свој посао у предузећу, исто као што свака жена брише у свом домаћинству. Имам осам канцеларија за чишћење и брисање. Мало прљају, све је скоро увијек чисто. Мало бриснеш и готово. Чак многи службеници не пуше, више пуше они млађи. Радници за метлу и кофу са водом, понекад ми у пролазу добаце: „Где ти је налив-перо и мастило.” У предузећу се мораш устручавати према радницима као према својим рођацима. Није тешко чистити код нас, свуда су винас-плочице. За прљавије и теже послове, имамо у предузећу запослене габелје, они товаре отпадну хартију у погонима, чисте канале, чисте нужнике. Ми чистачице, годинама радимо увјек исто, бришемо канцеларије и ходнике, врата, прозоре, пепеларе, ништа друго. Радим већ дуго у другој смјени, али ћу да тражим да идем да радим у погон на сечењу и паковању хартије, зашто, зато што ћу да имам већу прату, што да радим за мању плату. Радим од два, и пошто је то после подне, кад нема шефова, већ у пола шест напуштам посао, и то нам оне из прве смјене опраштају.

Има једна чистачица код нас, коју сви зајебавају, зато што оће са сваким да стане. Та је мало аветна. Она се скоро на Погребном, пред рајом, љубила са једним

таксистом. Она кад је сишла из села, запослила се у једну од многих кафана на Цјевни. И једно јутро бришући кафану нашла је куртон, а није знала шта је то, извадила један комад, узела и дувала. После рекла газди и показала му цело паковање, сви су се смејали. Газда јој само рекао да добро испере уста шећером и водом.

Нијесам одавде, нијесам из Подгорице, а јесам Црногорка! Ја сам из Пећи дошла да живим у Будву, још као дјевојчица. У четрнаестој години „видео ме” један србијанац, а становала сам у близини и допала му се. А он се мени уопште није допао. Он је био дошао у Будву да учи занат, као ћевабџија. Свог газду је звао „ћале”, а није му тај човек био отац, ха, ха. И он мени каже, доћ’у с два другара увече у кућу да питам за тебе. Он ме је стварно волео. Био ме је, стварно, верио. Шта ми све није обећавао. Али мене моје срце не лаже. Није ми се уопште допао, поготово кад сам видјела да оће да разговара са габелкама, а оне се на чесми у души смеју. За мене момак мора да буде гарав и висок, или не постоји. А овај србијанац из Краљева био је лажов, а знао је и гобелски да говори. И ја га зајеби, побегни за Титоград, а хтео је да ме узме за жену, стврно. Ја сам му, овако, вратила прстен, у цеп од кошуље. Све је то било кад су сисе почеле да ми расту.

ПОБЕГЛА
ОД ЦРНОГОВРА

Онда кад сам дошла у Титоград, двије године се нијесам нигдје пријављивала. Овдје сам завршила свој факултет, који се зове Основна школа. Титоград ми је до дан данас у главу ушао. Не волим тај град, јер сам у њему одавно поружњела и ослабила. А од њега, од тог србијанца, остало ми је свега само једно писмо, које и дан данас негдје чувам. Сада не знам гдје ми је, негдје је међу докуминтима бачено, затурено. Пи, тим писмом ме је уклео. Све што је у њему написао, и догодило ми се, стварно, свих ових проклетих година, отада.

Кад сам побјегла у Титоград, свиди ми се један млад отправник возова на железничкој станици. Он је био zgodан и крупан. Јак у снаги. А био је и „махер”, умео је да се свиди. И мени се то свидјело код њега, што је умео да се понаша. И ја решим да га освојим. Због њега сам се и запослила у Титограду, али сам крила да сам чистачица, већ сам говорира да радим по смјенама у радничкој мензи. Међутим, он је имао рођаке у Спужу, који су радили у Преради, и дознао је да сам чистачица... Но, то је дугачко да ти причам, то ћу ти причат други пут, кад будем расположена. Не могу да се потресам за нигдје ништа. Он и дан данас за мене постоји, он, па више нико.

Немам оца. Имам браће и сестре. А и кад ми дође неко од њих, после два дана једва чекам кад ће да оду. Волим да сам сама, да сам затворена у бараци по цео дан, и само да спавам, нигдје не бих ишла. Нико ми не треба, могу без људи... А опет неки пут кад видим и пса у Гемолском пољу, обрадујем му се, али да нико не види. Два дана ме овдје нијесу видјели. Ја бих вољела кад дођем у бараку, да ником не кажем ни добар дан, да видим да је неко неког у пијанству убио, мене не би било брига, ја бих прошла слијепа. А видим, они се интересују, љубопитљиви су. Одем у купатило да се оперем, а они дођу па ме, овако, гребну и питају: „А како си,“ ја им на то кажем: „Што ме огреба, ја никог не гребем а ако почнем да гребем, онда бежи од мене!“. Више нико ми не треба. Не волим да сам са мушкарцима, волим да сам само са женама. Нећу се удавати никада, нијесам луда, што ће ми ко, ако ми ко кад и затреба лако ћу га добавит. Мислиш да нема ко и баба Милени да зачепрља међу ноге, има, има. То ти је она чистачица у пензији, што је добила од предузећа гарсоњеру у град. Отишла је одавде у овај први од три солитера до п'јаче, можеш је видет на балкону на првом спрату, никако се не миче са њега, по цео дан сједи и гледа. Чула сам, истреса Ђубре са терасе, не испод балкона, него баца право на улицу, а то је забрањено.

Онај твој цимер из бараке, Звонко, што је долазио код мене, док је овдје био на градилишту, нешто није у реду са њим, дође код мене, сједне, почне да прича и само плаче. Мајка његове жене је вештица, омађијала га је заједно са њом, кад је спавао, да ради за њу, да јој доноси паре са терена. Једном кад је спавао у кујни, изненада се пробудио и видео је њих двије изнад њега, како се чудно смеју. Је ли истина да жене знају да направе, да омађијају, да он после ради све како су оне намислиле. Како ли то раде? Звонко, Звонко, он је ко сироче био. Крепаће тај негдје у бараци. Вели, убићу се једног дана због жене, што ме лаже и вара. Ако га негдје сретнеш, оћеш ли га некад срести, тражи му педесет иљада што сам му дала а није ми вратио, зајеби га, кажи му, рекла да ми даш. Оно је један просјак био. Он је посве луд. Жена му се курва. Само луд је за њом. Он нема куд. Има тамо неку распалу кућу. Њему је најбоља била прва жена. Је ли истина да има живог очуја? Тебе је много ценио, и био те заволео. Кад је одлазио, није могао да нађе такси, целу ноћ је прспавао на столици код мене, није хтео да се врати код тебе у бараку, да се ти не би наљутио. Иначе, није ме ни доватио, части ми. А хтео је за озбиљно, нијесам хтјела. Што ће ми, стар ко прва ноћ. Да сам пошла за њега, браћа би нас убила камењем и мене и њега. Звонко ми је казао, да не мариш за жене,

и кад би је имао, у једну собу ти, у другу она, он каже, он не подноси психички жене. Ено га по цијелу ноћ не спава, утопио се у писање или чита. Волиш да пишеш, волиш да куцаш на писаћу машину, то ти не ваља.

Не, нијесам ја навикла сама! Све ти је то навика. Али боље је и сам бити, него неко рђаво друштво са тобом. Ко је то? То је сваштовина. Они који краде, који убија, који се бави са свачим, то мени не треба. Ја волим искреност, и тако ћу да умрем!

Живим сама у овој собици у бараци, имам решење за привремени смештај, са два печата. Ово је дивља барака, али је ипак нечија! Није отписана, свашта причају, монтери. Усељавају се они који неће да изнајме стан негдје, а забрањено је усељавати се. Не плаћамо никоме станарину. Једино струју плаћамо, свако од нас има свој струјомер у соби, а главни струјомер, који је некад био у ходнику, украли су. И бојлере су одавде кидали из купатила и односили. Воду имамо, али ни њу не плаћамо. Осим мени, ником није дозвољено становање у овој бараци, која је сва пуна станара. И кад једни оду, други добу. А пресељавају се из собе у собу, и услуг разваљују, односе прозоре из собе у собу. Они да могу све би сравнили, развалили у бараци, само да остане темељ, зато да би после добили стан у граду од свог предузећа. А како да га добију, кад су све то млади радници, немају по двије, три, године радног стажа у предузећу. Овај дебели бели патос, то су ми из мог предузећа урадили. Само да ми је уместо овог патоса био муж, досад бих имала велику дјецу, која би одавно ишла у школу. Мени се овдје не свиђа. Далеко ми је, видиш, до предузећа. Највише се плашим да из друге смјене враћам се ноћу сама у бараку. Ја сам некад била крупнија и љепша. У Титограду сам поружњела, Титоград ми не одговара. Љети ништа не могу да једем. Зими би хтјела да се поправим, тада почнем да једем, оно зима прође, и опет почну врућине. Ја ћу да идем одавде да живим са једном породицом у Блок - 5, ништа не морам да плаћам. Једино ћу морати да им чувам мало дијете, после радног времена. Даће ми једну собу. Рекли су ми, шта ћу сама у бараци на градилишту. Ипак, овамо ћу да долазим понекад, суботом, недељом, да будем сама, да се испавам. Знам кајаћу се, не бој се, слободно. У овој соби, чуваћу нове ствари које ћу да купим на кредит. Шта мислиш, не може ме нико пократи. Ето, сад ћу и ја као монтери „све ствари“ у путну торбу, па хајд. То ће да буде тек у октобру. Само се плашим од браће, кад добу у тај стан да ме не гледају мрко, а ја са дјететом у наручју.

Није да сам увјек желела да останем сама и само да спавам ко сада. Неког сам хтјела и да узмем. Јавио ми се неки... Једном сам нашла собу у Старој Вароши. Није имао 23 године, ја не знам да ли је био почео да се брије, клинац, озбиљно ти ово кажем, млад и тек се запослио у „Радоје Дакић“, млад радник. И ја оно у

ПОРЕБА

разговору изгледам мршава, јадна, носим танку хаљиницу, он стално око мене. Све ствари ми је убацио и наместио у ту собу за једно после подне. Тако, после, мени нешто дошло да га узмем, велим, Мићо, ајде, а Мићо, хоћу, хоћу, ти наћи другарицу а ја друга и у Општину, а после нам свадба не треба. Преко пута становала његова удата сестра. Мићо је код ње одлазио на ручак за новац, сваки дан. Једно вече седимо ја и Мићо пред врата, и његова сестра гледа нас.

— Што гледаш, — ја исто овако, — Што ми фали?

Она дигла главу, знаш. Па вели:

„Па, па и не би било лоше!”

Не знам што ће бит, замало нијесам узела њега.

ПОРЕКА
ОКРОВА

Ако није, дабогда. Један дан сам га била послала да тражи другу собу, он ишао тражио и није нашао нигдје.

И једно по подне Мићо био код газде. Напољу нека дјеца нешто пјевала, галамила. Мићо изашао од газде и рекао им:

„Марш у пичку материну, немојте овдје галамит.”

Та дјеца су била из Дома, безобразна, луда, ненормална. И друго вече она дјеца га спреми, некоје сјекиру, некоје чекић, и напало га. А Мићо, мрчави, био изашао у град да купи цигаре мени, а жалије ми га то послјије било него ишта. Вели Мићо мени, ај ти са мном, а ја ко да сам знала, велим, нећу. Он мени, немој више кад да те чујем за то. Добро, ајде.

Прође једно време од тог нашег разговора, тек ти Мићо у авлију пролете ко... ко свећа. Она дјеца у авлију за њим. Он отворио нечија врата у брзини. Она дјеца све да поломи. Газдарица скочи: „Марш те фукаре једне одатле!”. Мићо дотле ускочио у собу. Јадан Мићо за мало да настрада. Кад после мало, ето ти њега код мене. И у воду и у зној и њему пада на памет да дође код мене. Стави згужвано пакло на сто и само ћути.

Ја велим: „Шта оно би мој Мићо?”

Он само ћути и замислио се, мрчо.

Мени поста нешто одвратан потпуно, кад су га дјеца ћерала гдје да ми буде муж. И речем му, забранила газдарица да долазиш више код мене у собу. Био је млад лијеп, једном сам му рекла, ја сам старија од тебе, будало, могла би те родит. И ето тако. А могла сам да га вртим ко око малог прста. Озбиљно ти ово кажем.

Сад ћу опет да купим сто и шест столица. Онај стари продала сам за мелеон. Не знам ни сама зашто, што ли, није ми се свиђао ко појава, био је исувише велики, целу кућу је заузимао. Продала сам га мојој земљакињи из племена, једној из десетог паса, за пола мелеона јефтиније, овде на градилишту. И зато што сам остала без стола, не могу да зовем никог у кућу. До Нове године ћу да купим ствари на кредит: тросед, фрижидер, сто и

столице, витрину и телевизор црно-бели. Само ја ћу да успијем да подигнем кредит без учешћа мог новца, ај ти.

Ову слику, изнад кауча, нашла сам у мом предузећу, бачену. То ти је слика у боји из новина. Узмем је ја, а оне моје колегинице кажу ми: „Шта ће ти, бацаи то.“, ја њима онда речем: „Мени треба, ако доћете код мене у карантину, видећете урамљену слику на зиду.“

Донесем ту новину у бараку и сама је уоквирим, неким старим жутим рамом од огледала. Та слика је мој занат. Мени се на тој слици не свиђа Ајфелова кула, мени се свиђа шума. . .

Мајци сам купила два пара чарапа. Сада их тражим. Нигдје их нема. То су оне дебеле женске дугачке чарапе „Бермуде“. Оћу ових дана, док сам још десетак дана на годишњем, да идем код ње на село. Гдје ли су, боже, Саваоте? Нема их нигдје. Купила сам их пре подне код Сахат куле, да ми нису испале из кесе, док сам чекала аутобус. Ма украли су ми ови у бараци, пи. Не волим у животу да губим, у животу волим само да добијам, ха, ха. Тако је, кад држим стално врата отворена, а имам и браву и калауз.

Прошле недјеље, кад сам те питала да ли имаш у купатилу вруће воде, а ја отишла и наочила хладне вода у моју бараку, знаш ли да је онда неко гледао са другог краја баракe, да ли ћу ја да ућем код тебе да узмем воде. Други пут кад те питам: „Да ли имаш вруће воде у бараки?“, а ти гласно, гласно, кажи: „Слободно доћи и узми.“, а ја опет нећу да доћем да узмем воду из твоје баракe. Јеси ли ме разумео.

Упознала сам, како се каже, милионар, милионар, Трећи је милионар по реду, у Титограду. Има четири велике куће, само од једне куће, узима мелеон за станарину. А да видиш га како изгледа, никакав, дебео, мали, увек у нечем половном, ничим се не издваја од других, чак је глупљи од других. И кола каква има, има ољушћеног „Фићу“. Он ради у граду, а послје радиног у радионици поправља увијек нечија кола. Никад нигдје ради провода не иде, он је, мајке ми, ушкопљеник. Само је фини, воли да се припросто понаша и говори. Ја и он смо ко земља и небо, ко Ирак и Иран. Упознала ме једна другарица са њим на улици: „Упознај се са њим, он је милионер, мож' га узет“, а ја речем: „Што ће ми, оћу га јебат овдје на улици.“. Ишла сам ја код њега у стан, водио ме да ми покаже ћошак од нове куће, смотан је ко мушка чарапа, није ми ни кафу үмео да скува. Када би отишла за њега, а не знам како то да изведем, не би пашла никакву срећу, он је пуно старији од мене, он би стално мислио да сам пошла за њега због његовог богатства. Да га узмем, не знам да ли би знао да спава са мном у кревету, рецимо, ја могу да спавам поред њега а њему да не падне ни напамат да нешто тражи. Да га узмем не би имала човјека, а да одем да му служим стару мајку и неспособну сестру у пензији нећу, и тамо би би-

ПОВЕРА
ОКТОБРА

ла слушкиња. Углавном, он ме не би узео док не би затрудњела. Хтјела би доћ до дјетета. Он кад сјутра умре, да то дијете обезбиједим богатством, а овако то богатство отиће његовој браћи. Да сам на његовом мјесту, ја одавно не бих радила нигдје, паре на банку и готово.

Тако ти је, они што имају и колико имају никад им није доста. Они су чак дрољави, мусави, пи, никакви, нијесу лијепи, а ја сам увијек имала лијепе младиће. Морала би напустит постао, не би ми сигурно дао да радим. Задњих дана ме ухватило младалачко, ха, ха. Тако сам скитала ко да сам мушко. Јутрос сам дошла кући' заборавила сам кључ код другарице, донеће ми га, колико сјутра. Срећом да ми је био, малчице, разбијен прозор, те сам га отворила и ушла у кућу кроз прозор. За тај прозор треба ми ексера, ха, ха, имаш ли, а да немаш ексерчића. Требала би ми и једна жица да починем од комараца. Очеш ми то набавит. Не знам гдје ми је глава, оћу ли се данас наспават. Сад ћу да легнем и да спавам до једно четири сата. Ајде сад иди.

Пи, видиш гдје сам бацила бубре и колико га је.

ПОБЕДА
ОКТОБРА